

Avoine Oy

TIEKE Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry

Viestintä-Piritta Oy

Julkaistu 13.12.2018

Järjestödigitaalinen karttoitus

#järjestödigitaalinen

Sisällys

Järjestödigi-kartoitus 2018	3
Yhteenveto	6
Digitalisaatio järjestöissä	8
Digiosaaminen järjestöissä	18
Järjestöviestintä	28
Järjestöt ja sosiaalinen media	34
Lopuksi: Ajatuksia järjestödigin tulevaisuudesta	43

Järjestödigi- kartoitus 2018

Järjestödigi-kartoitus selvittää suomalaisten järjestöjen tilaa digitalisaatioon, digi-osaamiseen, viestintään ja sosiaalisen median käyttöön liittyen. Kartoitus tehtiin ensimmäisen kerran tässä laajuudessaan syksyllä 2017 ja toistamiseen syksyllä 2018. Järjestödigi-kartoitus on kehitetty ja toteutettu **Avoine Oy:n**, **TIEKE Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry:n** ja **Viestintä-Piritta Oy:n** yhteistyönä.

Kartoituksen tarkoituksena on

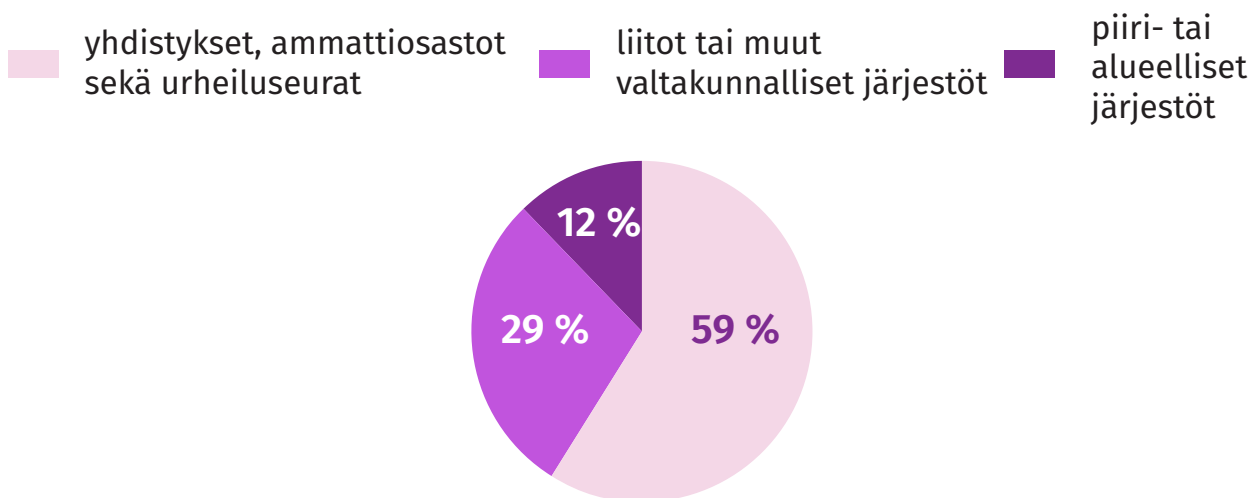
- tarjota järjestöille tietoa digitalisaation, digiosaamisen, viestinnän ja sosiaalisen median tilasta Suomessa
- antaa järjestöille mahdollisuus peilata omaa tilannettaan tuloksiin
- oivalluttaa järjestöjen parissa toimivia tekijöitä digitalisaation sekä järjestöviestinnän ja -somen kehittämisen ja käytön mahdollisuuksista
- nostaa esiin viestinnän ja sosiaalisen median käytön kehitystä järjestöissä
- esitellä konkreettisia esimerkkejä järjestöjen tavoista toimia aihepiirin saralla
- pitää yllä keskustelua digiosaamisen ja digitalisaation merkityksestä järjestökentällä.

Järjestödigi-kartoitus tehtiin lokakuun 2018 aikana laajalla sähköpostijakelulla ja myös sosiaalisen median kautta linkkiä levittämällä. Vastaaminen oli mahdollista kenelle tahansa järjestöjen parissa toimivalle henkilölle.

Kartoituksen sosiaalisen median käyttöä selvittävässä osiossa vertailimme tuloksia ja kehitystä osittain Viestintä-Pirittan aiempina vuosina tekemien järjestösosme-kartoitusten tuloksiin. Digikysymysten osalta vertailua on tehty vuoden 2017 järjestödigi-kartoituksen vastauksiin, joka vastaajien profiilin sekä määrän osalta on hyvin pitkälti samankaltainen. Vastauksia saimme kyselyyn täsmälleen yhtä monta kuin ensimmäisenä vuonna: 383 kappaletta.

Käytämme kartoituksen yhteydessä sanaa ”järjestö” kattonimikkeenä kaikille erilaisille yhdistystoimintaa toteuttaville organisaatioille. Tämä pitää sisällään niin paikalliset yhdistykset, urheiluseurat, ammattiosastot, piiri- ja aluejärjestöt kuin valtakunnalliset liitot ja järjestöt.

Kartoitukseen vastanneet

Saimme vastauksia kaikenkokoisilta ja -tyyppisiltä järjestöiltä, suurimpana vastaajajoukkona pienemmät yhdistykset, ammattiosastot sekä urheiluseurat (59% vastaajista). Piiri- tai alueellisia järjestöjä oli vastaajissa 12% ja liittoja tai muita valtakunnallisia järjestöjä 29%. Vastaajien rooli järjestöissä vaihteli tasaisesti luottamustehtävissä toimivien henkilöiden sekä järjestöjohtajien ja -työntekijöiden välillä.

Järjestöjen toimialojen suhteen eniten vastaajia oli sosiaali- ja terveystieteistä, ammatillisista sekä urheilu- ja liikuntayhdistyksistä. Tänä vuonna emme puolestaan saaneet vastauksia maanpuolustus- ja rauhanjärjestöistä, talous- ja elin-

keinoyhdistyksistä, ympäristöyhdistyksistä tai työttömyyskassoista. Kaikki muut järjestösektorit olivat edustettuna vastaajien joukossa.

Vastaajien taustojen perusteella pystymme nostamaan esiin suomalaisen järjestökentän laajan toimintatapojen kirjon, haasteet sekä todellisuuden niin viestinnän kuin digitalisaation osalta. Olemme tarkastelleet kokonaisuutta viime vuoteen vertaillen ja kehityskohtia esiin nostaen. Vertailua on tehty myös eri kokoisten ja tyyppisten järjestöjen välillä.

Kartoituksen runko ja aihepiirit on jaoteltu viime vuotiseen tapaan seuraavasti:

- Digitalisaatio järjestöissä
- Digiosaaminen järjestöissä
- Järjestöviestintä
- Järjestöt ja sosiaalinen media

Kartoituksen tulokset julkaistiin aamiaistilaisuuden yhteydessä Helsingissä 13.12.2018. Tilaisuudessa pidetyt esitykset ovat nähtävissä tekijöiden verkko- ja some-kanavilta sekä löydettävissä myös aihetunnisteen #järjestödigi alta eri kanavilla. Viestintä-Pirittan Facebook-sivulta löytyvät lisäksi live-lähetykset julkaisu-tilaisuuden puheenvuoroista.

Tämä yhteenveto on kirjallinen kooste kartoituksen tuloksista laajimmillaan. Tämä kartoituksen pdf-kooste on ladattavissa tekijöiden verkkosivuilta.

Toivomme, että löydät kartoituksen tuloksista näkökulmia ja ideoita oman järjestösi digitalisaatioon ja viestintään liittyen. Tämä on yksi tärkeimmistä tavoitteista tätä työtä tehdessämme. Teemme kartoituksen vuosittain ja kokonaisuuden kehittämiseksi kuulemme myös mielellämme palautetta kyselyyn sekä sen tuloksiin liittyen. Palautetta ja kommentteja voi lähettää osoitteeseen info@viestintapiritta.fi.

Annika Salmi
Tuomo Heikkilä

Hanna Vuohelainen

Piritta Seppälä
Susanna Koivisto

Avoine Oy

TIEKE Tietoyhteiskunnan
kehittämiskeskus ry

Viestintä-Piritta Oy

Yhteenveto

Digitalisaation ytimessä on toiminnan tehostaminen ja uusien toimintamahdollisuuksien kehittäminen. Nämä mahdollisuudet hahmotetaan hyvin suomalaisissa järjestöissä: digitalisaatio ei ole vain sähköisten palveluiden käyttöönottoa, vaan myös toimintamallien ja prosessien kehittämistä sekä sidosryhmien ja jäsenistön parempaa tavoittamista.

Valtakunnallisissa järjestöissä tämä on jo itsestäänselvyys, kun pienemmissä järjestöissä negatiiviset asenteet kartoituksen tulosten perusteella vaikuttavat edelleen vahvasti. Asenteissakin tapahtuu muutosta, mutta hitaasti. Järjestön digitalisoituminen lähitulevaisuudessa nähdään joka tapauksessa toiminnan jatkuvuuden edellytyksenä.

Uteliaalla asennoitumisella pääsee liikkeelle, mutta digikehityksessä törmätään hyvin pian myös osaamiskysymyksiin.

Yritysten välillä on suuria eroja siinä, miten digikehitykseen on lähdetty mukaan. Sama ilmiö koskee järjestökenttää. Digitalisaatio tuo järjestöjen ulottuville uusia mahdollisuuksia, joiden hyödyntämiseksi tarvitaan osaamista ja jatkuvassa muutoksessa myös jatkuvaa osaamisen kehittämistä.

Puolet vastaajista katsoo, että olemassa oleva osaaminen edistää oman järjestön kykyä hyödyntää sähköisiä ratkaisuja. Puolet näkee osaamisen - tai pikemminkin sen puuttumisen - esteeksi hyödyntämiselle. Vain aniharva katsoo, ettei asia kosketa heitä.

Järjestödigissä osaamisen vahvuuksia ja osaamistarpeita selvitettiin 21 osa-alueen suhteen. Osaamisen "top 10"-listan kärki on edellisvuoteen verrattuna hyvin samansuuntainen. Tietoturva- ja tietosuojaosaaminen on kirinyt ylöspäin. Kuvankäsittelyyn kaivataan enemmän osaamista ja laitekirjon kasvaessa myös laitteiden hallitaan. Da-

tan analysointiosaaminen jakaa järjestöjä niihin, joissa asian ei katsota olevan ajankohtaista sekä niihin, joissa osaamista jo nyt tarvittaisiin. Liitoissa ja valtakunnallisissa järjestöissä arvioidaan digiosaamista ylipäättään olevan paikallis- ja aluejärjestöihin verrattuna enemmän.

Vastauksissa nousee esiin toive, että järjestöistä löytyisi enemmän osaamista alustojen ja ohjelmistojen valistuneeseen valitsemiseen sekä digitalisaation mahdollisuuksien ymmärtämiseen ja niiden hyödyntämiseen.

Myös sosiaalisen median suhteen järjestöt ottavat askelia omaan tahtiinsa. Monissa järjestöissä ollaan tyytyväisiä tällä hetkellä käytössä oleviin kanaviin ja pohditaan, miten sisällöntuottaminen voisi olla entistä suunnitellumpaa, tai miten sosiaalisen median käyttöä voitaisiin tehdä tavoitteellisemmaksi ja mitata. Toiset taas vielä hakevat oman järjestönsä kohderyhmälle sopivia kanavia.

Variaatioita some-viestinnässä on yhtä paljon kuin kartoitukseen vastanneita järjestöjä: pienten paikallisyhdistysten viestintä on erilaista kuin suurten valtakunnallisten liittojen. Vastaavasti jäsenkunta vaikuttaa erilaisten sähköisten kanavien käyttöön ja viestintään niiden avulla.

Vaikka lähes jokainen järjestö kohtaa haasteita sosiaalisen median suhteen ja resurssipula on kova, järjestökentällä on lähes yksimielisyys siitä, että kehityksen perässä on pysyttävä. Mikäli järjestö ei ole sosiaalisessa mediassa, se ei tänä päivänä monen mielestä ole olemassa ollenkaan.

Parhaimmillaan sosiaalinen media on osa järjestön kaikkea toimintaa, ei ainoastaan viestintää. Sosiaalinen media voi auttaa järjestöä toimimaan tehokkaammin ja saavuttamaan tavoitteensa. Järjestöjen vastauksista oli ilo lukea, kuinka paljon hyötyä ja iloa sosiaalisen median palvelut heille tuovat – ja kuinka paljon potentiaalia niissä nähdään tulevaisuudessa.

Yhteenvetävästi on todettavissa, että järjestödigi ja järjestösome ovat eri kokoisille organisaatioille sekä uhka että mahdollisuus, samanaikainen hyvä ja paha. Asenteet, osaaminen ja resurssit voivat hidastaa kehitystä samaan aikaan kun tiedostetaan, että eteenpäin on mentävä.

Nuoret vs. ikääntyneemmät nousevat esiin aiheena monissa vastauksissa yhtä lailla kuin perinteisten toimintamallien sovittaminen yhteen uusien sähköisten työkalujen kanssa, jotka kuitenkin sujuvoittaisivat järjestön toimintaa ja arkea. Tulevaisuuden näkymät ovat kuitenkin pääasiassa positiivisia ja järjestöissä uskotaan, että tulevien vuosien aikana kehitystä tapahtuu jäsenet edellä, toimintaa avoimemmaksi ja helpommaksi tekemällä.

Digitalisaatio järjestöissä

DIGITALISAATIO
JÄRJESTÖISSÄ

Digiosaaminen
järjestöissä

Järjestöviestintä

Järjestöt ja
sosiaalinen media

Digitalisaatio tehostaa järjestöjen toimintaa ja läpinäkyvyyttä

Järjestöissä digitalisaatio tarkoittaa toiminnan uudistamista digitaalisten välineiden avulla jäsenkeskeisesti. Uudistamalla toimintaa ja hyödyntämällä digitaalisia työkaluja järjestö voi luoda jäsenilleen uutta arvoa.

Digitalisaatiota tarkasteltaessa onkin hyvä hahmottaa erikseen palvelun tuottavan organisaation sisäiset hyödyt ja loppukäyttäjän saama arvo. Automaatio voi tuoda järjestölle säästöjä työmäärän vähentymisenä, mutta myös näkyä jäsenelle kokemuksena sujuvammasta palvelusta.

”Digitalisaatio on vahvistanut näkyvyyttä ja asiakkaita on ohjautunut enemmän toimintaan mukaan, se on madaltanut asiakkaiden kynnystä olla yhteydessä.”

Kaikenkokoisissa järjestöissä suurin osa vastaajista onkin sitä mieltä, että digitalisaation merkittävin hyöty on toiminnan tehostuminen ja sujuvuus. Toiseksi eniten järjestöt kokevat digitalisaation edistävän toiminnan avoimuutta ja läpinäkyvyyttä, mikä onkin järjestöjen toiminnan kannalta tärkeää.

Erikseen mainittuja digitalisaation tuomia hyötyjä olivat mm. paikasta riippumaton työskentely sekä viestinnän helpottuminen ja monipuolistuminen.

Kaikista vastaajista 41 % kokee digitalisaation tuovan lisäarvoa jäsenelle. Erilaisia sähköisiä palveluita käyttämällä jäsenille pystytäänkin tarjoamaan esimerkiksi kohdennettuja palveluita, joita jäsen oikeasti tarvitsee.

Vuoden 2017 Järjestödigi-kartoituksessa tulokset olivat lähes vastaavat. Tämä kertoo siitä, että digitalisaation ydin, toiminnan tehostaminen, hahmotetaan samalla tavalla suomalaisissa järjestöissä. Digitalisaatio ei tarkoita vain erilaisten sähköisten palveluiden käyttöönottoa, vaan myös toimintamallien ja prosessien kehittämistä.

”Digitalisaatio on välttämättömyys, ei niinkään erikseen edistävä tekijä.”

Digitalisaatio sujuvoittaa eniten järjestöjen ulkoista viestintää

Kuten viime vuonna, digitalisaation koetaan sujuvoittavan eniten ulkoista ja sisäistä viestintää, kampanjointia, koulutuksia ja tapahtumia. Tänä vuonna näiden lisäksi korostui myös etäyhteyksien merkitys esimerkiksi koulutuksissa ja kokouksissa. Paikallisissa yhdistyksissä ja urheiluseuroissa etäyhteyksien merkitys on huomattavasti pienempi kuin piirijärjestöissä ja liitoissa.

Vuonna 2017 digitalisaation koettiin kaikenkokoisissa järjestöissä sujuvoittavan yhtä paljon ulkoista ja sisäistä viestintää. Tänä vuonna digitalisaatio ulkoisessa viestinnässä näyttäisi jonkin verran korostuneen paikallisyhdistyksissä ja valtakunnallisissa järjestöissä. Piirijärjestöistä taas 91 % kokee digitalisaation helpottavan sisäistä viestintää ja 80 % ulkoista viestintää.

Suurista kyselyyn vastanneista järjestöistä 69 % oli sitä mieltä, että digitalisaatio edistää toiminnan mittaamista ja arviointia. Viime vuonna näin vastasi jopa 90 % suurista järjestöistä.

Kyselyyn vastanneista paikallisyhdistyksistä ja urheiluseuroista vain hieman yli puolet oli sitä mieltä, että digitalisaatio tehostaa yhteiskunnallista vaikuttamista. Piirijärjestöistä 69 % vastasi näin ja valtakunnallisista järjestöistä jopa 82 %.

Tänäkin vuonna alle puolet kaikista kyselyyn vastanneista oli sitä mieltä, että digitalisaatio edistää järjestön varainhankintaa.

Suurista kyselyyn
vastanneista järjestöistä

69%

oli sitä mieltä, että digitalisaatio
edistää toiminnan mittaamista
ja arviointia.

Kysyimme: Sujuvoittaako digitalisaatio mielestäsi seuraavia toimintoja omassa organisaatiossasi?

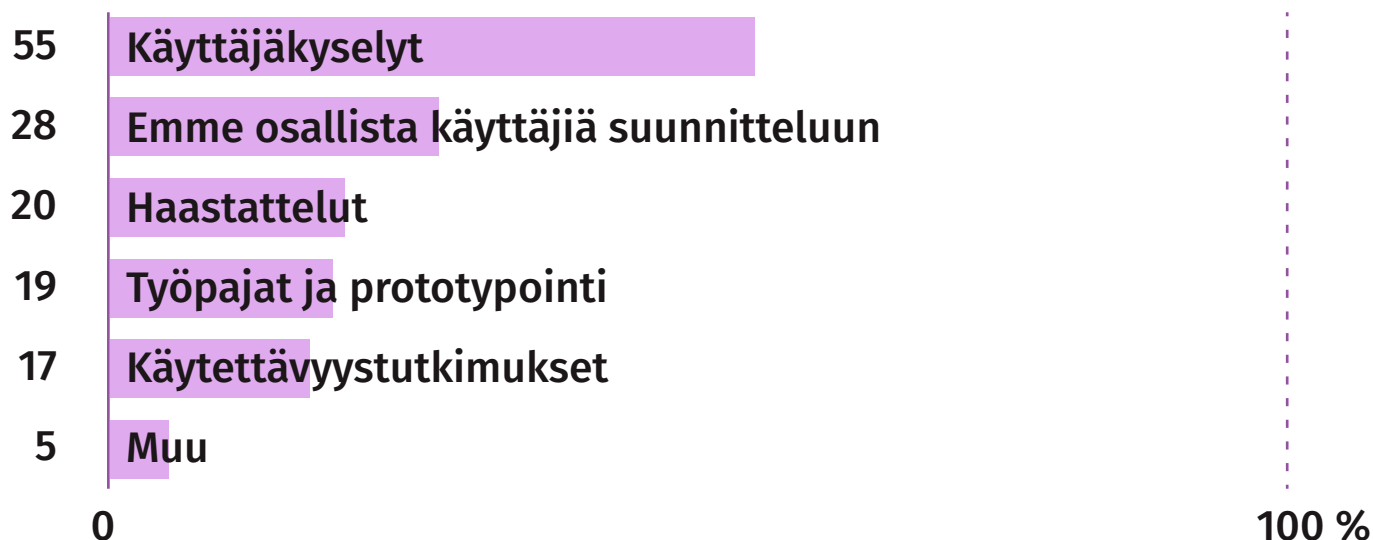
Käyttäjien osallistaminen digitaalisten palveluiden suunnitteluun

Selvästi suosituin tapa ottaa käyttäjiä mukaan suunnitteluun on perinteiset käyttäjäkyselyt, joita kertoo tekevänsä yli puolet kaikista kyselyyn vastanneista järjestöistä. Käyttäjäkyselyiden suosio on selvästi kasvanut viimeisen vuoden aikana. Vuoden 2017 Järjestödigi-kartoituksessa vain 34 % vastaajista kertoi käyttävänsä käyttäjäkyselyitä, kun nyt niitä käyttää jo 55 % kyselyyn vastanneista. Käyttäjäkyselyillä saadaan hyvin tietoa käyttäjien kokemuksista nykyisten palveluiden osalta, mutta niillä ei ole juurikaan mahdollista päästä kiinni piileviin tarpeisiin, joiden tunnistaminen auttaa täysin uusien palveluiden luomisessa.

Haastattelut, käytettävyyystutkimukset, työpajat ja prototypointi tulevat tasaisin jakauhin perässä muina vaihtoehtoina. Esimerkiksi käytettävyyystutkimusten ja uusien palveluiden prototyyppien avulla löydetään tehokkaasti keinoja uuden palvelun kehittämiseen siten, että se palvelee kaikkia käyttäjiä mahdollisimman hyvin huomioiden myös esteettömyyden. Käytettävyyystutkimuksissa voi tulla esiin myös sellaisia asioita, joita käyttäjä ei ehkä itse huomaa ja raportoi, mutta jotka vaikuttavat käyttökokemukseen.

Lähes kolmasosa kartoitukseen vastanneista kertoo, että käyttäjiä ei oteta lainkaan mukaan sähköisten palveluiden suunnitteluun. Näin oli myös viime vuonna. Usein rajalliset resurssit vaikuttavat siihen, kuinka laajasti ja millä tavoin käyttäjiä voidaan osallistaa uusien palveluiden suunnitteluun. Toisaalta myös jatkuvat muutokset ja korjailut tulevat kalliiksi, mahdollisesti käyttämättömäksi jäävästä palvelusta puhumattakaan. Kevyelläkin loppukäyttäjien osallistamisella voidaan saada merkittäviä hyötyjä aikaan.

Käyttäjien osallistamisen tavat järjestöissä

”Kaikissa sähköisissä palveluissa käyttäjillä tulisi olla mahdollisuus avata tikettejä, jotta kehitystyö olisi reaktiivisempaa ja palvelut vastaisivat yhä paremmin käyttäjien tarpeita.”

”Pienellä budjetilla toimivassa järjestössä vapaaehtoisten osaamisen ja aktiivisuus korostuu suunnittelussa.”

Henkilöresurssit suurin este järjestön digitalisoitumiselle

Näkemys digitalisaation mahdollisuuksista suomalaisissa järjestöissä on pääosin todella hyvä. Valtaosassa järjestöistä myös johtaminen tukee digikehitystä merkittävästi. Jäsenten ja sidosryhmien tarpeet digitaalisten palveluiden osalta ymmärretään myös hyvin.

Ratkaisevat hidasteet tai jopa esteet digitalisoitumiselle ovat kuitenkin samat kuin edellisenäkin vuonna:

1. Henkilöresurssit
2. Taloudelliset resurssit
3. Asenteet

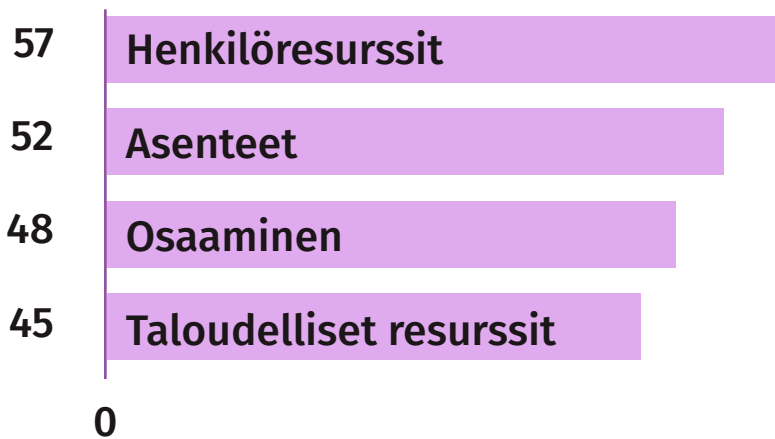
Kaikenkokoisissa järjestöissä henkilöresurssit ovat suurin haaste järjestön digitalisoitumiselle, mutta erityisesti piirijärjestöissä tämä on tulosten mukaan selvästi muita haasteita suurempi. Liitoissa ja muissa valtakunnallisissa järjestöissä taloudellisten resurssien koetaan hidastavan digitalisoitumista yhtä paljon kuin henkilöresurssien.

Paikallisyhdistyksissä, ammattiosastoissa ja urheiluseuroissa taloudelliset resurssit eivät hieman yllättäen olekaan suurin tai edes toiseksi suurin ongelma. Sitä merkittävämmäksi haasteeksi koetaan henkilöresurssien jälkeen negatiiviset asenteet ja osaamisen puute, jotka linkittyvätkin suoraan toisiinsa.

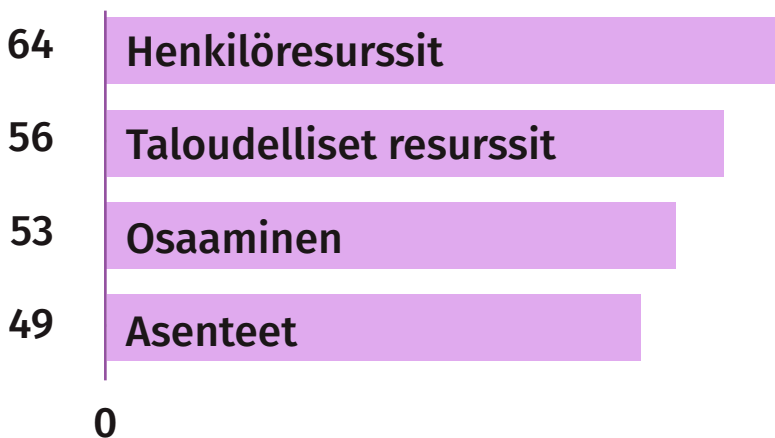
Lähes puolet kaikista vastaajista kokee, että asenteet edelleen hidastavat digitalisoitumista. Näin oli myös viime vuonna. Järjestöissä, joissa johto tai valtaosa jäsenistöstä on iäkkäämpää, asenteiden vaikutus on selvästi suurempi.

Hidasteet ja esteet digitalisoitumiselle järjestön koon mukaan

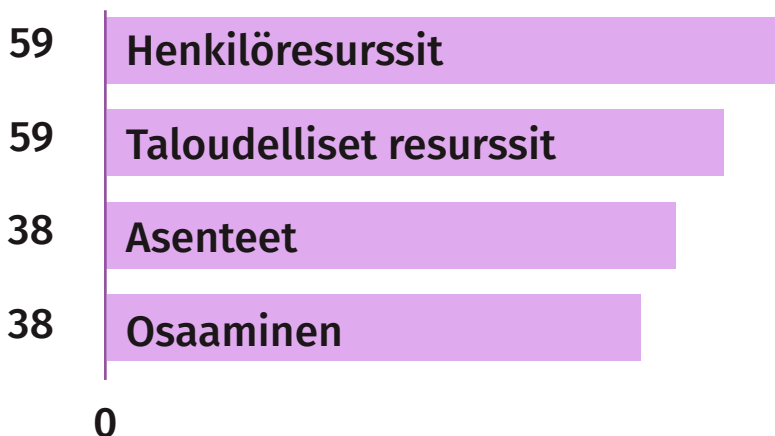
Paikallisyhdistykset, ammattiosastot ja urheiluseurat

Alueelliset- ja piirijärjestöt

Liitot tai muut valtakunnalliset järjestöt:

100 %

Asenteet ja suhtautuminen digitalisaatioon järjestöissä

Negatiiviset asenteet hidastavat digitalisoitumista paikallisyhdistyksissä, kun taas suuret, valtakunnalliset järjestöt pitävät digitalisaatiota itsestäänselvyytenä.

Edelleen erityisesti paikallisyhdistyksissä digitalisoitumisen esteenä henkilöresurssien lisäksi on selvästi asenteet ja osittain siitä johtuva osaamisen puute. Muutosta asenteissa tapahtuu, mutta hitaasti. Uusi, nuorempi sukupolvi nähdään kehityksen edellytyksenä, mutta samaan aikaan on epävarmaa kiinnostaako nuoria järjestötyö.

Pienemmissä järjestöissä peräänkuulutetaan järjestötyön olevan myös ihmisten kohtaamista, ei digitalisaatiota. Digitalisaatio kuitenkin vapauttaa aikaa siihen ydintointaan ja niihin kohtaamisiin, kun hallintopuolen työt hoituvat nopeammin tai jopa automatisoidusti.

“Pieni työyhteisömme on erittäin mukautuva ja motivoitunut digitoimintakulttuurin käyttämisessä. Etätyö ja videoyhteydet ovat päivittäin käytössä sekä uusimmat tiimityöskentely-, pilvi- ja verkkopalvelut ovat hyödynnettävissä.”

“Vanhemmat työntekijät eivät haluaisi olla digitalisaatiossa mukana. Kuitenkin nuorisojärjestössä se on pakollista, jos aikoo tavoittaa nuoria.”

“Työyhteisössämme ymmärretään digitaalisten palvelujen hyöty ja osataan ajatella palveluja kohderyhmän näkökulmasta. Asenne on kunnossa, mutta osaamista tarvitaan ehdottomasti lisää. Pienen organisaation olisi tärkeä pystyä tekemään mahdollisimman paljon itse, koska taloudelliset resurssit eivät juuri veny palvelujen ostamiseen.” - Syömishäiriöliitto SYLI ry

“Järjestömme ja jäsenistömme suhtautuu digitalisaatioon hyvin. Digitalisaatio nähdään enimmäkseen positiivisena muutoksena ja tulevaisuuden välttämättömänä suuntauksena. Palvellaksemme

jäsenistöämme järjestön tulee olla hyvin perillä digitalisaatiosta ja sen mukanaan tuomista mahdollisuuksista.”

Kysyimme: Miten uskot digitalisaation vaikuttavan järjestöönne tulevaisuudessa? Missä näet järjestöönne olevan digitalisaation kehityksen osalta viiden vuoden kuluttua?

Liitoissa ja muissa valtakunnallisissa järjestöissä tulevaisuuden kuvissa korostuu selkeästi etäosallistuminen ja etäkoulutusten lisääntyminen. Etäyhteydet nähdään välttämättöminä. Liitot toivovat myös viestinnän automatisoituvan entisestään ja näkevät, että digitaalisiin palveluihin liittyvä osaaminen tulee kehittymään merkittävästi. Samaa aikaan tiedostetaan, että järjestön digitalisaatiokehitys vaatii myös resursseja. Suhtautuminen tulevaan kehitykseen on pääosin odottavaa ja positiivista.

” Mielestäni tämä on järjestöjen kohtalonkysymys. Joko teet ”digi-iloikan” tai näivetyt pois. Erityisesti nuoria tukijoita on turha houkutella mukaan, jos homma ei toimi digisti. Meillä on kovasti koitettu panostaa tähän, on otettu Instagram vahvemmin haltuun, nettisivuja uudistetaan, feissaus siirtyy sähköiseen muotoon, tulee markkinoinnin automatisaatiota jne. Viiden vuoden kuluttua nämä tekniikat ovat toivon mukaan vahvasti hallussa.” -SEY Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry

Piirijärjestöissä suhtautuminen tulevaan digikehitykseen on osittain hieman epäluuloista, vaikka digitalisaation mahdollisuudet ymmärretään. Esimerkiksi resurssien riittäminen mm. kouluttautumiseen koetaan haasteeksi. Myös piirijärjestöt kokevat etäyhteydet jatkossakin erittäin tärkeinä erityisesti sisäistä viestintää ja työskentelyä varten.

“Digitalisaation tuomat mahdollisuudet yhdistävät fyysisesti irrallaan olevia toimijoita kiihtyvällä tahdilla, ja tulee näkymään koko organisaation toiminnassa etenkin päällekkäisyyksien ehkäisyssä sekä yhteistyön kehityksessä. Lisäksi raa’an informaation (tai datan) merkityksen ymmärrys lisääntyy jatkuvasti, ja se tulee antamaan uusia työkaluja kaikille toimialoille, joka voi joissain tapauksissa vaikuttaa ratkaisevasti suorituskyykyyn ja tehokkuuteen. Toisin sanoen: toiminnot jotka ennen ovat estyneet resurssien tai metodien puutteen vuoksi, voivat nyt olla toteutettavissa.”

Paikallisyhdistyksissä, ammattiosastoissa ja urheiluseuroissa seuraavien vuosien kehitys nähdään hieman maltillisempana. Tavoitteena on esimerkiksi somen hyödyntäminen, verkkosivujen kehitys ja sähköisten jäsenkirjeiden käyttöönotto.

Pienemmissä yhdistyksissä toivotaan, että lähitulevaisuudessa päästään eroon negatiivisista asenteista digitalisaatiota kohtaan ja otetaan tietoturva-asiat paremmin haltuun. Osan mielestä merkittävää kehitystä ei tule tapahtumaan ja osa kertoo menevänsä virran mukana hieman perässä kulkien. Toki joukosta löytyy myös yhdistyksiä, joissa toiminta on jo nyt hyvin pitkälle digitalisoitunut.

“Järjestömme on niin pieni, että tuskin isoja muutoksia tulee tapahtumaan.”

“Uskon digitaalisaation vievän meitä eteenpäin. Saamme kerättyä jäsenistöltämme kattavammin mielipiteitä. Jäsenistön osallistuttaminen päätösten tekoon lisääntyy. Tiedonjako kenties helpottuu.”

Digiosaaminen järjestöissä

Digitalisaatio
järjestöissä

**DIGIOSAAMINEN
JÄRJESTÖISSÄ**

Järjestöviestintä

Järjestöt ja
sosiaalinen media

Digiosaamisen merkitys

Uteliaalla asennoitumisella pääsee liikkeelle, mutta digikehityksessä törmätään hyvin pian myös osaamiskysymyksiin.

Digitaitoja tarvitaan niin arjessa kuin työssä, ja samaa osaamista voidaan hyödyntää molemmissa. Sujuva viihdekäyttö ei suoraan takaa työelämässä tarvittavaa osaamista, mutta madaltaa kynnystä siirtyä uusiin ympäristöihin ja uuden oppimiseen.

Yritysten välillä on suuria eroja siinä, miten digikehitykseen on lähdetty mukaan. Sama ilmiö koskee järjestökenttää. Digitalisaatio tuo järjestöjen ulottuville uusia mahdollisuuksia, joiden hyödyntämiseksi tarvitaan osaamista ja jatkuvassa muutoksessa myös jatkuvaa osaamisen kehittämistä.

Osaamista tarvitaan:

“Ihan kaikkeen tietoteknikkaan. On monenlaista ihmistä ja sen mukana osaamistaso on päästä päähän.”

“Taidot pitäisi olla sillä tasolla, että käytössä olevia välineitä uskalletaan käyttää.”

“Eri järjestelmien yhdistämisessä, tällä hetkellä käytämme vähintään kuutta eri järjestelmää asiakaspinnassa.”

Lähes puolet vastaajista katsoi, että osaaminen edistää hyvin tai ainakin jonkin verran vastaajan oman järjestön kykyä hyödyntää sähköisiä ratkaisuja. Kuitenkin lähes puolet näki osaamisen - tai pikemminkin sen puuttumisen - hidasteeksi tai suureksi esteeksi hyödyntämiselle. Vain alle 1% katsoi, ettei asia kosketa heitä.

“Kaikkeen oikeastaan koko ajan. Kaikki kehittyy tai uudistuu, entisiä ei ole vielä ehtinyt oppia käyttöön sujuvasti kun jo muuttuvat tai päivitysten myötä hypähtävät uudenmoisiksi. Kaikki työ hidastuu kun et ehdi opetella jouhevaa käyttöä.”

Digitaalisen osaamisen alueet

Kartoituksella halusimme selvittää järjestöissä koettua digiosaamisen tilannetta. Digi-osaamisen alueita oli mukana reilut 20, ja niihin sisältyi sekä perustaitoja että edistyneempää osaamista.

KUVANKÄSITTELY

DATAN ANALYSOINTI

LAITTEIDEN HALLINTA

Ohjelmointi

Pilvipalvelut

PODCASTIEN TUOTTAMINEN*

Tiedonhaku

Sosiaalinen media

Sähköposti ja kalenteri TEKIJÄN- JA KÄYTTÖOIKEUDET

Virtuaalitodellisuuden sovellukset

VERKKOKOKOUSTEN JÄRJESTÄMINEN

Verkkosivujen suunnittelu

**Työväline-
ohjelmistot**

*Yhteisöllinen työskentely
(Google tai Office365-palvelut)*

**Verkkokoulutusten
järjestäminen**

**Verkkosivujen
päivittäminen**

TIETOTURVA JA TIETOSUOJA

Verkkokyselyt*

VIDEOIDEN
TUOTTAMINEN

* uusi osa-alue 2018

Digiosaamisen vahvuusalueet

Digitaitoihin sisältyy hyvin monenlaisia osaamisalueita. Laitteiden ja ohjelmistojen hallinnan lisäksi monissa tehtävissä tarvitaan lisääntyvässä määrin myös viestinnällistä osaamista sekä yhteisöllisen työskentelyn taitoja.

“Verkkosovellusten viidakko, haluaisin löytää parhaiten sopivat sovellukset kuhunkin tehtävään. Sähköisen tiedottamisen uudet ratkaisut, videot, verkkojulkaisut jne. tehokkaampaan käyttöön.”
- Aisapari ry

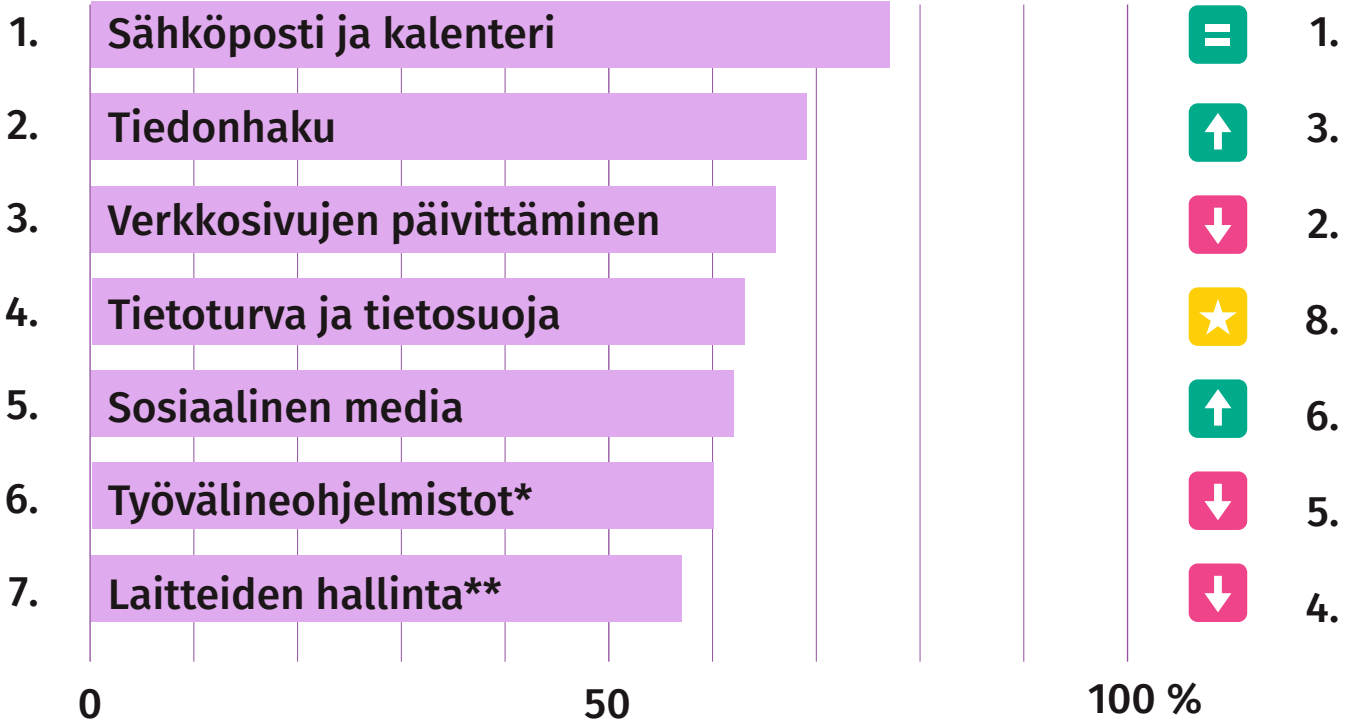
Pyysimme vastaajia arvioimaan 21:n osaamisalueen osalta, millaisena he kokevat osaamisen tilanteen omassa järjestössään.

Parhaiten hallinnassa

Vastaajien osuus, jotka arvioivat ko. osaamisen alueen olevan hallussa.

Sijoittuminen 2017

Muutos
2017-2018

* tekstinkäsittely, taulukkolaskenta, esitysgrafiikka

** älypuhelin, tabletti, tietokone

★ = uusi listalla

Odotetusti kymmenen parhaan joukossa ei vuoden aikana ollut tapahtunut valtavia muutoksia, mutta jonkin verran tilanne oli kuitenkin elänyt.

Sähköposti ja kalenteri, tiedonhaku ja verkkosivujen päivittäminen olivat vahvimmat alueet sekä 2017 että 2018. Vastaajista yli kaksi kolmasosaa arvioi näiden osaamisen olevan hallinnassa.

Sähköpostin kuolemasta on puhuttu vuosia, mutta se pitää edelleen pintansa varsin-kin työn maailmassa. Suuri osa tämän päivän työikäisistä on elänyt sähköpostiaikaa. Heillä pikaviestimet ovat tulleet enemmänkin sähköpostin rinnalle, eivät sitä korvaamaan. Nuoren polven tavoittamiseen sähköposti ei ole tehokkain vaihtoehto.

“Verkkosivustojen käytön ohjaukseen asiakkaille. Pitäisi osata itse, mutta pystyä myös menemään opastettavan tasolle. On tuotettu hyvä palvelu, joka pitäisi saada kaikkien käyttöön.” - Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry

Kaiken kaikkiaan liitoissa ja valtakunnallisissa järjestöissä kaikkien digiosaamisen alueiden hallinta arvioitiin paremmaksi kuin paikallis- ja aluejärjestöissä.

Lisääntynyttä osaamista

Tietoturvan ja tietosuojan kohdalla osaaminen arvioitiin nyt selvästi paremmaksi kuin vuotta aikaisemmin. Tähän on todennäköisesti vaikuttanut toukokuussa 2018 voimaan astunut EU:n tietosuoja-asetus (GDPR). Se sai osakseen paljon julkisuutta ja velvoitti myös järjestöt tarkistamaan ja päivittämään omat tietosuojakäytäntönsä ja niiden dokumentaation.

Verkkokyselyt lisättiin osaamisalueiden joukkoon edellisen vuoden palautteiden perusteella. Osoittautui, että noin puolella osaamisen katsottiin jo olevan hallussa.

Yhteisöllinen työskentelyosaaminen oli vuoteen 2017 verrattuna hieman noussut, mutta niin oli tarve myös sen osaamisen kehittämiseksi. Sen sijaan niiden joukko, jotka eivät tarvitse kyseistä osaamista tällä hetkellä, oli selkeästi vähentynyt.

“Pilvipalveluiden käyttö helpottaisi esimerkiksi kokousten pöytäkirjojen tarkistusta ja esityslistojen lähettämistä, osalta puuttuu aika perustaidotkin perustoimistosovellusten käytöstä, koulutusta mm. nettisivujen päivitykseen ja Facebook-sivujen käytön hyödyntämiseen.”

Kadonnutta osaamista?

Kuvankäsittelyosaaminen arvioitiin tänä vuonna edellisvuotista heikommaksi. Nyt 40 % vastaajista arveli kuvankäsittelyn olevan hallinnassa, vuonna 2017 vastaava luku oli 52 %.

Digiosaamiseen pätee sama ilmiö kuin moneen muuhunkin: Mitä enemmän asiaan perehdymme ja tutustumme tarjolla oleviin mahdollisuuksiin, sitä paremmin hahmotamme myös alueet, joita emme vielä hallitse.

Tämä voi osaltaan selittää kuvankäsittelyosaamisen arvioitua laskemista. Visuaalisuuden lisääntyminen kaikessa viestinnässä on osaltaan lisännyt tietoisuutta kuvankäsittelyosaamisen tarpeellisuudesta ja luonut painetta osaamisen kasvattamiseen. Kuvankäsittely oli myös osaamisalue, jota vastaushetkellä olisi jo tarvittu, mutta osaamista puuttui. Vuonna 2017 31 % vastaajista olisi tarvinnut kuvankäsittelyosaamista, nyt vastaava osuus oli 39%.

Laitteiden hallinnan kohdalla näkyi samansuuntainen siirtymä. Osaamista puuttui enemmän nyt kuin vuonna 2017.

“Tarvitaan rohkeutta tarttua läppäriin, tablettiin tai älypuhelimeen.”

Mobiililaitteiden yleistyminen lienee ainakin yksi tähän vaikuttaneista tekijöistä. Erityisesti viestintää tekevien pitäisi hallita monikanavainen sisällöntuotanto ja sivustojen mobiiliyhteensopivuus.

“Koska jäsenistö edustaa montaa eri ikäluokkaa - tarvitaan osaamista sen selvittämiseen, mikä on kullekin ikäryhmälle tehokkain viestintäkanava. Koska rahaa ei toimintaan ole käytettävissä, kaikkien pitäisi riittää työkaluksi tietokone ilman toimisto-ohjelmia.”

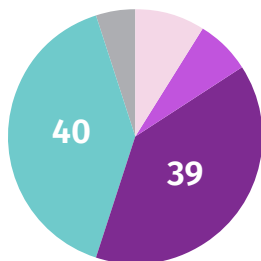
Digiosaamisen kehittämistarpeet

Paikoitellen vahvuudet ja heikkoudet osaamisessa osuvat samoille osaamisalueille, mikä kertonee sekä niiden merkityksestä järjestöjen työssä että järjestöjen erilaisista tilanteista digitalisaatiokehityksessä.

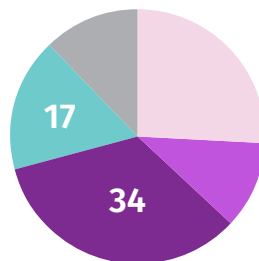
Koettua osaamisvajetta

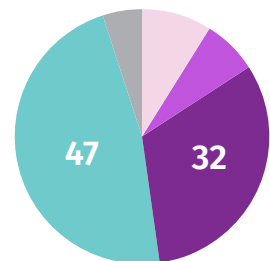
Kuvankäsittely

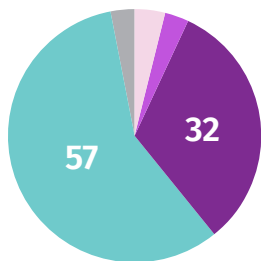
Datan analysointi

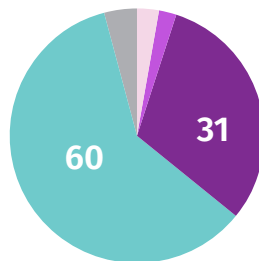
Verkkosivujen suunnittelu

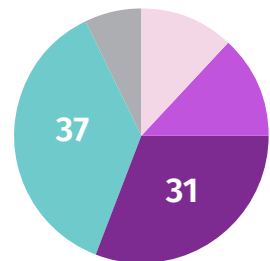
Laitteiden hallinta*

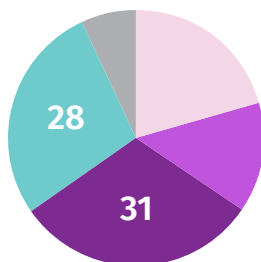
Työvälineohjelmistot**

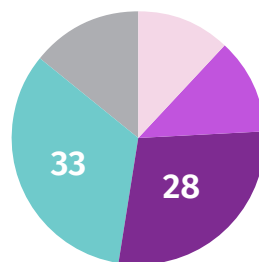
Pilvipalvelut

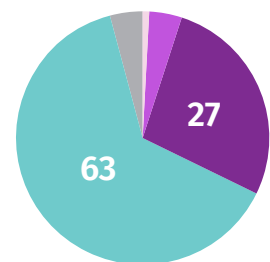
Videoiden tuottaminen

Yhteisöllinen työskentely***

Tietoturva ja tietosuoja

* älypuhelin, tabletti, tietokone

** tekstinkäsittely, taulukkolaskenta, esitysgrafikka

*** esim. Google- tai Office365-palvelut

Alueellisissa ja piirijärjestöissä tunnistettua osaamisvajetta oli keskimäärin eniten. Ainoana poikkeuksena oli työvälineohjelmien hallinta, jossa osaamisvajetta nähtiin olevan hieman vähemmän kuin paikallis- tai valtakunnallisissa järjestöissä.

Datakeskustelu on käynyt vilkkaana ja tiedon monipuolisesta hyödyntämisestä ja tiedolla johtamisesta puhutaan paljon. Datan analysointi oli osaamisalueista selkeimmin se, jossa vastaukset jakautuivat järjestöihin, joissa asian ei katsottu olevan ajankoh- taista (26 %) ja järjestöihin, joissa osaamista jo nyt tarvittaisiin (34 %).

“Datan keräämisen ja arkistoinnin välineet ja osaaminen: mitä dataa tarvitsemme, mistä sen saamme ja miten sitä hyödynnetään.”

Liitot ja valtakunnalliset järjestöt erottautuivat tässä selkeästi paikallisista ja alueellista järjestöistä. Liitoissa vain 9 % katsoi, että datan analysointiosaamista ei tarvita nyt, mutta lähes 53 %:n mukaan osaamista tarvittaisiin jo nyt. 23 % katsoi asian jo olevan hallinnassa.

“Lisää osaamista tarvitaan sosiaalisen median seurannasta ja Google Analytics -seurannasta saatavan datan tulkintaan, jotta sen avulla voisi tehdä parempaa ja ihmiset paremmin tavoitettavaa viestintää.”

Yhteisöllinen työskentely oli vielä viime vuonna tämän listan kärjessä, mutta kuten edellä todettiin, osaaminen tällä osa-alueella on lisääntynyt.

Pilvipalveluiden osalta osaavien joukko on pysynyt ennallaan, mutta tarvetta osaamisen kehittämiseksi koetaan enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Niiden vastaajien joukko, jotka viime vuonna arvelivat pilvipalveluosaamisen kuuluvan tulevaisuuden suunnitelmiin tai eivät arvelleet osaamisen olevan ylipäättään sillä hetkellä tarpeen, olivat siirtyneet osaamisvajetta kokevien joukkoon.

Samaa siirtymää oli havaittavissa myös työvälineohjelmien osaamisessa.

Digitaalisen osaamistarpeen ulkopuolella nyt

Virtuaalitodellisuuden sovellukset ja ohjelmointi tuntuvat olevan vielä kaukana järjestöjen digiosaamisen tarpeista niin suurissa kuin pienissä järjestöissä. Tilanne ei ole vuodessa juuri muuttunut.

Podcastien suosio on yleisesti ollut vuoden aikana kovassa nousussa. Podcastien tuottaminen otettiin vuoden 2017 kyselyn palautteiden perusteella mukaan uutena osaamisalueena. Lähes puolet vastaajista oli sitä mieltä, että podcastien tuottamisosaamista ei nyt tarvita ja yli 16% valitsi en osaa sanoa -vaihtoehdon. Osaamistarvetta olisi noin 19 %:lla.

Osaamistarpeen ulkopuolella

Vastaajien osuus, jotka arvioivat, että kyseistä osaamista ei tarvita nyt.

Eri kokoisilla järjestöillä on erilaisia tarpeita ja painotuksia. Paikallisilla yhdistyksillä, ammattiosastoilla ja urheiluseuroilla oli kaikkien digiosaamisen alueiden kohdalla muita suurempi osuus "ei tarvita nyt" -vaihtoehdon valinneita. Verkkokokouksia ei katsottu tarvittavan 32 %:ssa eikä verkkokoulutusten järjestämisosaamista 49 %:ssa vastauksista. 24 % oli kuitenkin sitä mieltä, että verkkokokousten järjestämisosaamista tarvittaisiin ja 19 %:lla osaaminen oli hallinnassa.

Liitoilla ja valtakunnallisilla järjestöillä verkkokokousten järjestäminen oli hallinnassa lähes 61 %:lla ja lisää osaamista katsoi tarvitsevan 28 %. Verkkokoulutusten järjestämiseen löytyi osaamista 38 %:lla liitoista ja valtakunnallisista järjestöistä samalla, kun 37 % katsoi, että osaamista tarvittaisiin jo, mutta sitä puuttuu.

Verkkotyöskentelyyn liittyvä yhteisöllisen työskentelyn osaaminen oli liitoilla ja valtakunnallisilla järjestöillä keskimääräistä paremmin hallinnassa, mutta 32 % katsoi, että lisää osaamista tällä alueella tarvittaisiin lisää.

Sosiaalisen median voi tulosten valossa sanoa saavuttaneen järjestökentän. 62 % vastaajista katsoi some-osaamisen olevan hallussa, 23 % oli sitä mieltä, että osaamista tarvittaisiin, mutta sitä puuttuu. Vain 3 % katsoi, että sitä ei juuri nyt tarvita. Näin yleisellä tasolla kysyttäessä muutosta vuoteen 2017 ei juurikaan ilmennyt.

Osaavaan tulevaisuuteen

Kysyimme avoimilla kysymyksillä, mihin vastaaja itse sekä toisaalta hänen organisaationsa juuri nyt tarvitsisi eniten digiosaamista. Vastauksia saatiin runsaasti, yli kolme neljäsosaa vastaajista oli kirjannut ajatuksiaan.

Lukuisissa vastauksissa toistuivat luonnollisesti monivalintakysymyksissä kärkeen nousseet tarpeet. Monet peräänkuuluttivat perustaitoja ja nostivat esiin, että jäsenistöllä ei juurikaan ole laitteita eikä yhteyksiä käytössä ja sähköpostikin saattaa puuttua suurimmalta osalta. Osa taas kaipasi osaamista esimerkiksi tekoälyn hyödyntämiseen, markkinoinnin automaatioon, analytiikkaan ja verkkoyhteisöjen luotsaamiseen.

Osaamisen kehittämisen alueita

Vastauksissa nousi esiin myös toive, että järjestöistä löytyisi enemmän osaamista alustojen ja ohjelmistojen valistuneeseen valitsemiseen sekä digitalisaation mahdollisuuksien ymmärtämiseen ja niiden hyödyntämiseen.

Järjestöviestintä

Viestintä on vahva osa järjestödigiiä

Viestinnän rooli korostui tänäkin vuonna digitalisaatiota koskevien kysymysten vastauksissa. Digitalisaation koetaan helpottavan yhä merkittävästi sisäisen ja ulkoisen viestinnän kehittämistä ja tekemistä järjestöissä.

Kartoituksen järjestöviestintää koskevassa osiossa selvitimme, miten viestinnän, sosiaalisen median ja digitalisaation suunnittelu ja mittaaminen on toteutettu järjestöissä. Lisäksi kiinnitimme huomiota sisäisen viestinnän merkitykseen osana järjestötoimintaa.

Digitalisaation, viestinnän ja sosiaalisen median suunnittelu ja mittaaminen

Jo aiempina vuosina tehtyjen järjestösomes-kartoitusten tulosten myötä on ollut havaittavissa, että viestinnän suunnitteluun panostetaan vuosi vuodelta järjestöissä enemmän. Mittaamisen rooli on vielä toistaiseksi pienempi, mutta siinäkin tapahtuu vuosittain kehitysaskelia.

Yleisesti ottaen viestinnän suunnittelu ja mittaaminen koetaan viestintää kehittävinä toimenpiteinä järjestöissä, mutta vastaavasti niiden tekemiseen ei monilla löydy riittävästi resursseja eli tekijöitä ja aikaa.

Digistrategia- tai suunnitelma on olemassa viidellä prosentilla järjestöistä, somesuunnitelma joka viidennellä ja viestintästrategia joka kolmannella. Noin viidesosa kyselyyn vastanneista kuitenkin harkitsee ottavansa nämä suunnitelmat käyttöön lähiaikoina.

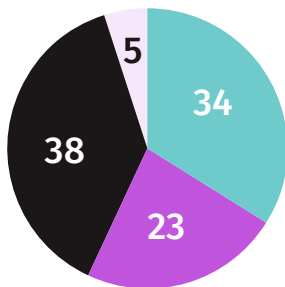
Siihen nähden, kuinka monella järjestöllä on sosiaalinen media käytössään, harvalla järjestöllä kuitenkaan on vielä olemassa olevaa suunnitelmaa tai strategiaa sen käyttöön. **Vuonna 2017 sosiaalisen median strategia oli olemassa tai suunnitteilla 40% vastaajista. Tänä vuonna vastaava luku oli 47%.**

Viestinnän ja sosiaalisen median mittaaminen näyttäisi olevan sitä yleisempää, mitä suuremmasta järjestöstä on kyse. Liitoista ja valtakunnallisista järjestöistä noin puolet mittaavat viestintää ja sosiaalista mediaa, piiri- ja alueellisista järjestöistä noin kolmasosa ja paikallisyhdistyksissä alle viidesosa.

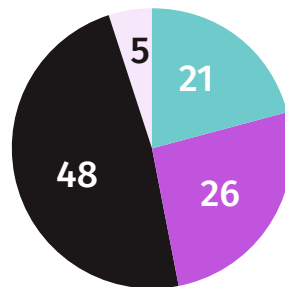
Viestinnän ja sosiaalisen median raportointi kasvaa myös järjestökoon kasvaessa. Liitoista ja valtakunnallisista järjestöistä hieman alle puolet raportoivat viestinnän ja sosiaalisen median onnistumisista. Alueellisista ja piirijärjestöistä sitä tekee noin viidesosa, paikallisyhdistyksistä vain joka kymmenes.

Viestintäsuunnitelma, somestrategia ja digitalisaatiostrategia järjestöissä

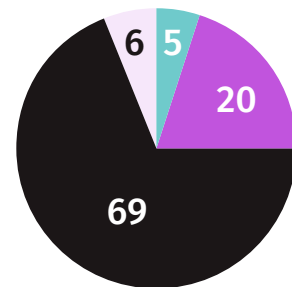
Kyllä Tulossa Ei EOS

Viestintäsuunnitelma

Some-strategia

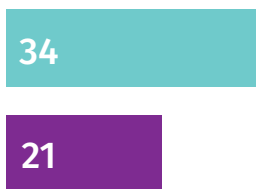

Digistrategia

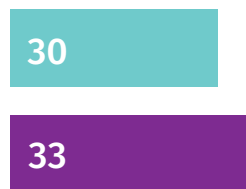
Viestinnän ja somen suunnitelmat, mittaaminen ja raportointi

Viestintä Some

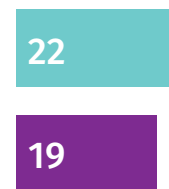
Suunnitelma, %

Mittaaminen, %

Raportointi, %

Mitä sosiaalisen median suhteen mitataan?

Noin puolet kyselyyn vastanneista vastasivat kysymykseen, jossa kysyttiin mitä erityisesti sosiaalisen median suhteen mitataan. Vastaajat valitsivat keskimäärin viisi asiaa.

Mitattavat asiat ovat paljon lukuihin pohjaavia ja pääasiassa some-kanavien omien analytiikkatyökalujen tarjoamaa dataa. Tämä on linjassa myös somen käytön syiden ja

tavoiteasettelun kanssa: kun suuri osa vastanneista kertoo järjestönsä käyttävän somea näkyvyyden tai tunnettuuden lisäämiseen, on näin myös loogista seurata esimerkiksi julkaisujen näyttökertojen kehittymistä somessa.

Edellisten lisäksi on havaittavissa kehitystä myös järjestön konkreettiseen toimintaan liittyvien asioiden mittaamisessa. Muita mainittuja mittareita olivat tärkeysjärjestyksessä seuraavat: jäsenten, uutiskirjetilausten ja tapahtumaosallistujien määrän kehitys sekä järjestölle merkittäviin aiheisiin liittyvän keskustelun määrän seuraaminen somessa.

Suosituimpia välineitä mittaamiseen ovat sovellusten (Facebook, Twitter, Instagram) omat työkalut sekä Google Analytics. Lisäksi mediaseurantapalvelut ja jäsenkyselyt ovat monilla käytössä. Näiden lisäksi myös muutamia muita mittausvälineitä mainittiin.

Järjestöjen vastauksista huomasii, että mittaaminen ja sitä kautta saatavien tietojen käyttäminen järjestön toiminnan kehittämiseksi eivät ole vielä juurtuneet luontevaksi osaksi viestintää.

“Ei ole mitenkään säännöllistä, se tekee joka ehkä ehtii.”

“Nämä tiedot eivät tunnu kiinnostavan yhdistyksen johtoa.”

“Seuranta on alettu tehdä systemaattisesti vasta viimeisen reilun vuoden aikana ja sitä kehitetään koko ajan, vielä vähän haussa mitä kannattaa seurata ja mitä niillä tiedoilla tehdään.”

“Seuranta on vähäistä ja satunnaista tykkäysten ja jakojen seurantaa, kehitystyön tarve tiedostetaan, mutta sitä ei ole vielä tehty.”

Vastaajista löytyi kuitenkin muutama järjestö, joka kertoi pohtivansa sitä, mitkä julkaisut toimivat muita paremmin, tai kehittävänsä toimintaa analytiikan pohjalta paremmaksi.

Sisäinen viestintä tärkeää

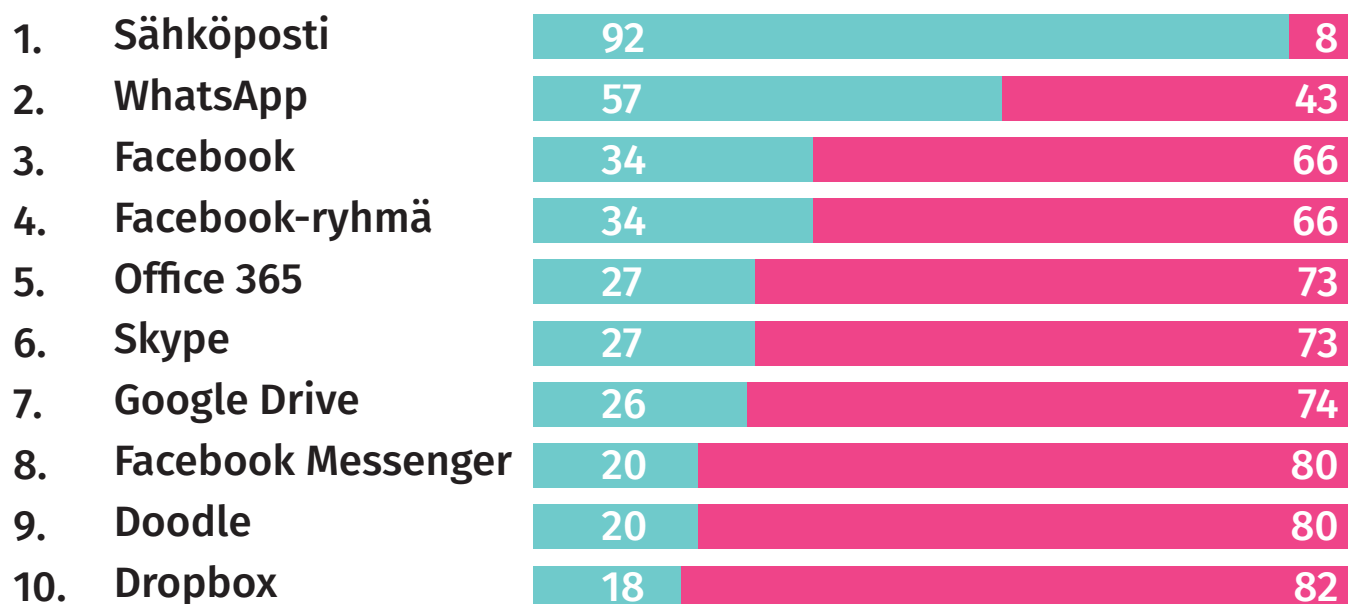
Järjestöt hyötyvät sähköisten välineiden avulla tapahtuvasta sisäisestä viestinnästä monella tavalla. Kun järjestöt saivat valita enintään kolme tärkeintä tarkoitusta sisäiselle viestinnälle, nämä nousivat esiin:

1. Kokousaikojen sopiminen
2. Pikaviestintä
3. Tapahtumailmoittautumiset
4. Etäkokoukset
5. Työryhmien tai hallitusten ketjukeskustelut

Järjestöjen sisäisen yhteydenpidon mahdollisuudet ja kommunikaation helpottuminen sähköisten työkalujen avulla korostuivat digitalisaatiota koskevien hyötyjen listauksissa muutenkin vahvasti. Järjestökoosta huolimatta sisäisen viestinnän voi tulosten perusteella nähdä olevan yksi merkittävistä digitalisaatiokehityksen osa-alueista järjestöissä.

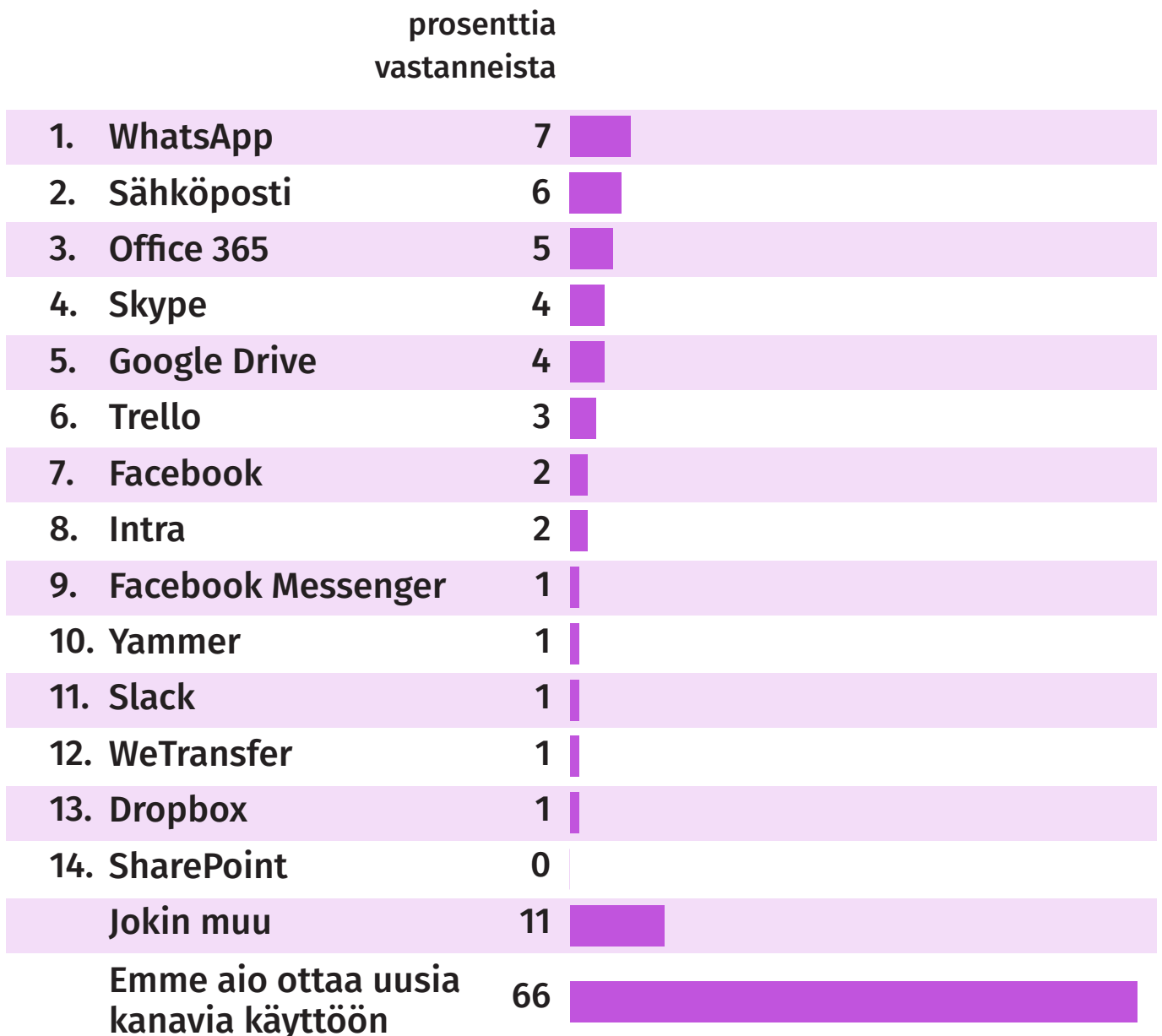
Vain neljä prosenttia järjestöistä kertoi, ettei käytä digitaalisia työkaluja tai sosiaalista mediaa sisäisesti millään tavalla.

Järjestöjen 10 käytetyintä välinettä

Vastausten perusteella on tulkittavissa monen järjestön löytäneen sisäiseen viestintään sopivat kanavat, sillä 58 % vastaajista kertoo, ettei aio ottaa uusia sisäisen viestinnän kanavia käyttöön tulevan vuoden aikana.

Ne vastaajat, jotka ottavat uusia sisäisen viestinnän kanavia käyttöön, aikovat panostaa seuraaviin:

Järjestöt ja sosiaalinen media

Digitalisaatio
järjestöissä

Digiosaaminen
järjestöissä

Järjestöviestintä

JÄRJESTÖT JA
SOSIAALINEN MEDIA

Sosiaalinen media tukee järjestön toimintaa

Viestintä on onnistunut silloin, kun se auttaa järjestöä saavuttamaan tavoitteensa. Sosiaalinen media ei ole osa vain viestintää, vaan se voi parhaimmillaan olla kiinteä osa järjestön kaikkea toimintaa. Kartoitukseen osallistujat kertoivat, miten sosiaalinen media tukee heidän toimintaansa, miten sitä käytetään ja millaisena somen tulevaisuus järjestöissä nähdään.

Lisää aktiivisia jäseniä

Sosiaalisen median tuoma näkyvyys houkuttelee lisää jäseniä ja vapaaehtoisia mukaan toimintaan. Kun jäseneksi liittyminen on mahdollista netissä, siihen on pienempi kynnys. Lisäksi järjestöt kertoivat saavansa enemmän osallistujia tapahtumiin ja ostajia tuotteille, kun he mainostavat niitä sosiaalisessa mediassa.

Uusia koulutusmahdollisuuksia

Sosiaalisessa mediassa on helppo jakaa vinkkejä ja erilaisia oppaita. Myös kokonainen koulutus voi olla täysin somessa toteutettu, esimerkiksi YouTube tarjoaa mahdollisuuden tähän.

Työskentely helpommaksi

Sähköiset viestimet helpottavat työskentelyä. Monella järjestöllä on esimerkiksi Facebookissa tai WhatsAppissa suljettu ryhmä, jossa voidaan keskustella. Sosiaalisen median ja sähköisten apuvälineiden avulla voidaan myös jakaa ja työstää tiedostoja, tehdä projekteja ja kehittää toimintaa. Kartoitukseen osallistuvat järjestöt käyttävät tähän tarkoitukseen mm. Office 365-ympäristöä ja Trelloa.

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Järjestöt julkaisevat sosiaalisessa mediassa kannanottoja ja ovat vuorovaikutuksessa päättäjien ja median kanssa. Sosiaalinen media auttaa myös verkostoitumisessa. Järjestöt kertoivat, että he ovat somen avulla löytäneet sponsoreita ja yhteistyökumppaneita itselleen.

Osallistaminen

Jäsenten kanssa keskustelu on helppoa erilaisten ryhmien avulla. Sosiaalista mediaa apuna käyttäen voi tehdä kyselyitä ja saada niin palautetta kuin uusia ideoita toimintaan. Järjestö, joka viestii aktiivisesti, koetaan helpommin lähestyttäväksi ja maantieteellisesti saavutettavammaksi.

Somen hyödyt ja miksi järjestöissä käytetään sosiaalista mediaa?

“Mikäli et ole somessa, et ole olemassa”

Jokainen järjestö kilpailee kohderyhmänsä huomiosta. Sosiaalisessa mediassa kerrotaan toiminnasta, jotta se tulisi näkyväksi. Se on tärkeä keino positiivisen mielikuvan ja brändin rakentamiseksi.

Kun järjestöiltä kysyy, mitkä ovat tärkeimmät syyt käyttää sosiaalista mediaa, viisi tärkeintä syytä liittyvät yhä pääasiassa omasta toiminnasta viestimiseen ja järjestön markkinoimiseen. Näkyvyyden ja tunnettuuden lisääminen nousivat tänä vuonna kohderyhmän tavoittamisen ja tiedon jakamisen ohi, mutta somen käytön tärkeimmät syyt ovat kuitenkin pysyneet pääasiassa vuosi vuodelta samoina.

Tärkeimmät syyt käyttää sosiaalista mediaa

=uusi listalla

= sijoittunut 2016 TOP 5 -listalle

2018:	Muutos 2017–2018	
1. Näkyvyyden ja tunnettuuden lisääminen	↑	1.
2. Kohderyhmän tavoittaminen	↓	1.
3. Tapahtumamarkkinointi	↑	4.
4. Toiminnan tekeminen näkyväksi	★	x.
5. Nopea viestintäkanava	★	x.

Sijoittuminen 2017

Top 5 -listan jälkeen tärkeimpinä syinä hyödyntää sosiaalista mediaa esiin nousivat jäsenhankinta, keskustelun herättäminen järjestölle merkittävistä aiheista sekä brändin rakentaminen tai vahvistaminen. Vähemmän tärkeiksi koettuja sosiaalisen median käytön syitä vastaajien mukaan olivat kriisiviestintä, varainhankinta, väärän tiedon korjaaminen ja palautteen keruu.

Somen käyttötavat

Järjestöt ottavat askelia omaan tahtiinsa

Jotkut järjestöt suunnittelevat ottavansa ensimmäisiä askelia sosiaalisen median suhteen tulevan vuoden aikana. Toisilla taas sosiaalisen median käyttö on juurtunut jo osaksi perustoimintaa ja käyttöä kehitetään entisestään. Lähes jokainen järjestö suunnittelee joko ottavansa uuden kanavan käyttöön, aktivoituvansa jo käytössä olevilla kanavilla tai suunnittelevansa sosiaalista mediaa paremmin.

Vastausten perusteella on havaittavissa muutamia uusia sosiaalisen median ilmiöitä, jotka ovat nousussa juuri nyt.

LinkedIn

LinkedIniä aiotaan tulevan vuoden aikana käyttää monipuolisesti. Siellä etsitään potentiaalisia vapaaehtoisia, toteutetaan näkyvyyskampanjoita ja perustetaan asiantuntijaryhmiä.

Podcastit

Vaikka podcastien merkitys ei digiosaamista koskevien kysymysten yhteydessä noussut tarpeellisimpien osaamisalueiden haltuun, podcastit korostuivat kuitenkin viestintää koskevissa vastauksissa. Järjestöt haluavat ottaa nousussa olevat podcastit hyötykäyttöön tulevan vuoden aikana.

Videot ja livelähetykset

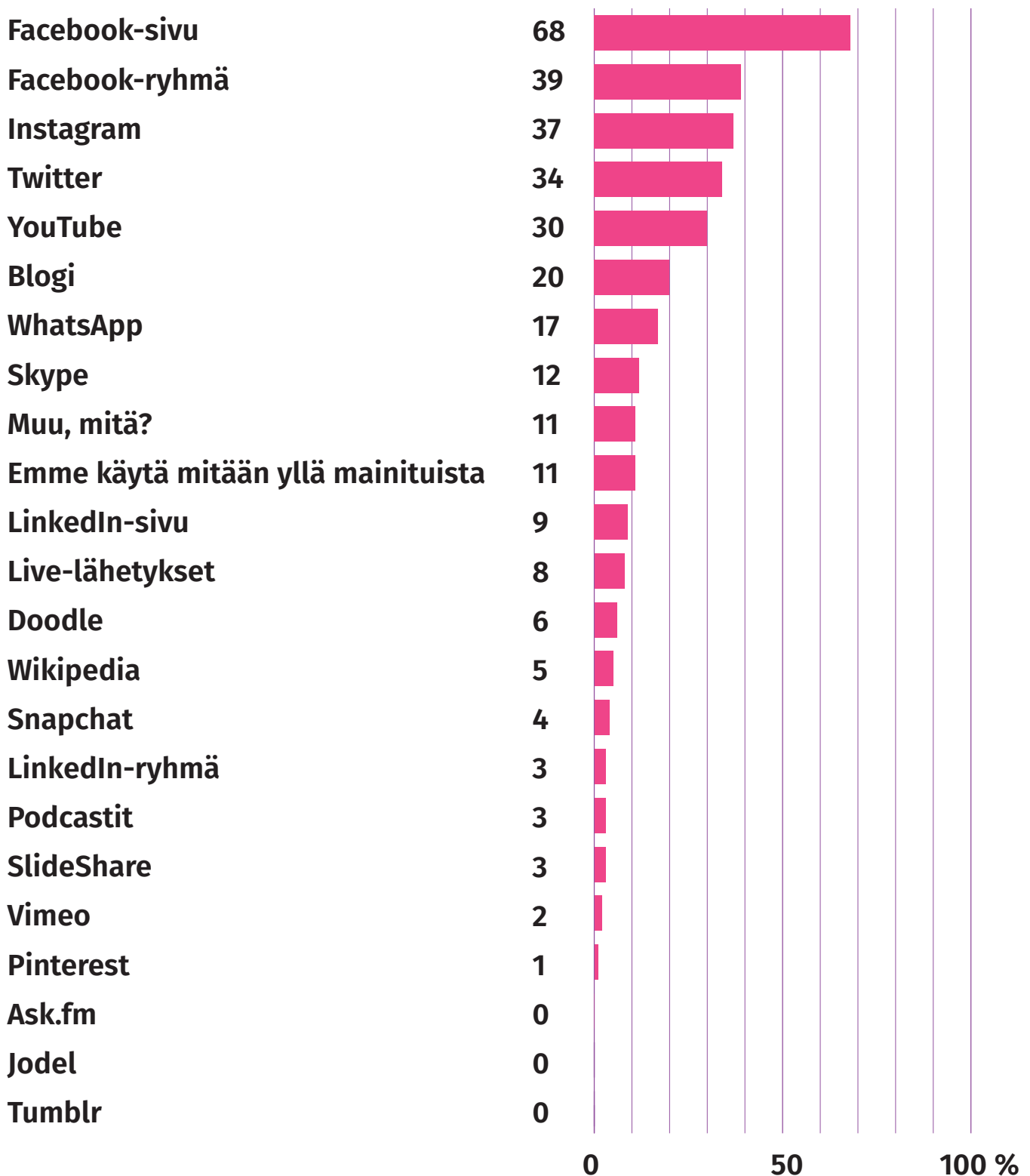
Videot eivät ole uusi juttu viestinnässä, mutta niiden rooli on yhä kasvamassa. Järjestöt haluavat hyödyntää entistä enemmän videoita ja livelähetyksiä viestinnässä ja koulutustoiminnassa. Myös vloggaaminen on vastausten perusteella nousussa.

Kaikilla ei resursseja

Sosiaalinen media ei, ainakaan tällä hetkellä, ole osa jokaista suomalaista järjestöä. Jotkut järjestöt kertovat, ettei heillä ole resursseja olla mukana sosiaalisessa medias-

sa. Toiset taas eivät koe sitä tarpeelliseksi. Lisäksi muutama järjestö aikoo jättää sosiaalisen median, sillä he eivät koe hyötyvänsä siitä mitenkään, tai kokevat esimerkiksi Facebookin toimintaperiaatteiden olevan ristiriidassa oman järjestön arvojen kanssa.

Sosiaalisen median kanavat käytössä nyt

Sosiaalisen median kanavien valintaan vaikuttaa keskeisesti järjestön kohderyhmä. Noin puolilla eläke- ja veteraanijärjestöistä ei ollut mitään some-kanavia käytössä. Nuoriso- ja opiskelijajärjestöillä on taas monipuolisesti käytössä kanavia, parhaimmillaan jopa 12 eri kanavaa samaan aikaan. Vaikka viime aikoina ollaan puhuttu siitä, etteivät nuoret käytä enää Facebookia, tämä ei näkynyt vastauksissa. Jokaisella nuoriso- ja opiskelijajärjestöllä on edelleen käytössä Facebook-sivu.

Jo viime vuosien järjestösomem-kartoitusten tuloksista on nähty, että järjestöt ovat suurimmaksi osaksi tyytyväisiä jo käytössä oleviin some-kanaviin, ja uusia otetaan käyttöön harkitusti.

Kahdessa kolmesta järjestössä vapaaehtoiset somettavat

Jopa 71 %:ssa järjestöjä vapaaehtoiset ovat jollain tavalla mukana sosiaalisessa mediassa. Heidän roolinsa näyttää tällä hetkellä olevan pääasiassa järjestön julkaisujen jakaminen ja kommentoiminen omilla profileilla. Itse järjestöjen profileilla julkaistu materiaali näyttää edelleen olevan hyvin työntekijälähtöistä. Vain 16 %:ssa järjestöissä vapaaehtoiset tekevät julkaisuja järjestön profiililla, ja vain 8 % he ovat mukana some-suunnittelussa ja -kehittämisessä.

Myös järjestöjohtajat ovat aktiivisia sosiaalisessa mediassa. 56 % järjestöjen johdosta käyttää henkilökohtaisia sometilejään järjestön toiminnasta viestimiseen. Niissä järjestöissä, joissa on palkattuja työntekijöitä, 43 % heistä käyttää omia tilejään työroolissa viestimiseen.

Kun järjestöiltä kysyy, ketkä osallistuvat somekanavien sisällöntuotantoon ja ylläpitoon, yleisimmät vastaukset ovat hallituksen tai johtoryhmän jäsenet, viestinnästä vastaava työntekijä ja muut työntekijät.

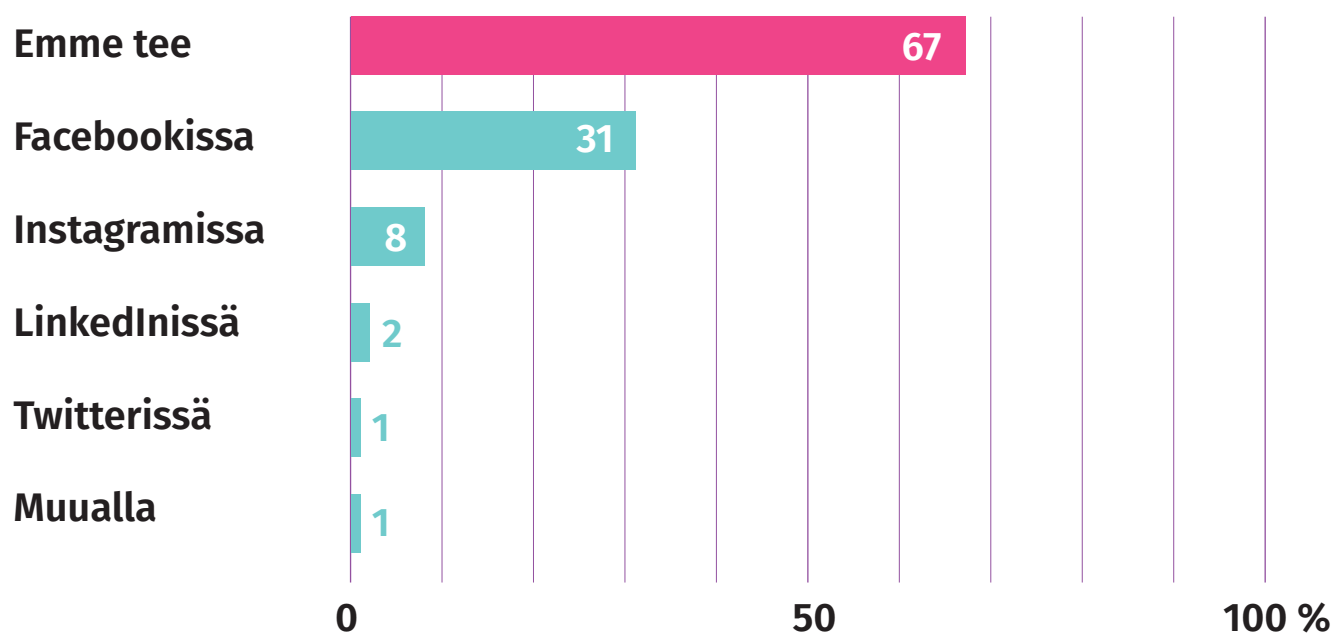
Sosiaalisen median linjaukset yleistyneet

Vapaaehtoisten, järjestöjohtajien ja työntekijöiden viestimisen tueksi voidaan tehdä sosiaalisen median linjauksia. Kyseessä on yhteisesti sovitut pelisäännöt sosiaalisen median käytön suhteen.

Viime vuoteen verrattuna yhä useammassa järjestössä on tehty some-linjaukset, jotka ohjaavat järjestöissä toimivien viestintää. Vuoden 2017 kyselyssä vain 15 % järjestöistä oli some-linjaukset, tänä vuonna niitä oli 30 %:lla.

Joka kolmas järjestö mainostaa sosiaalisessa mediassa

Teettekö mainontaa sosiaalisessa mediassa?

33 % järjestöistä tekee maksettua mainontaa sosiaalisessa mediassa. Määrä on kasvanut viime vuodesta, jolloin vastaava luku oli 25 %. Yleisin mainoskanava on Facebook, jossa 31 % järjestöistä mainostaa. Myös Instagramissa, LinkedInissä ja Twitterissä tehdään jonkin verran mainontaa.

Instagram järjestöjen mainosalustana on noussut viime vuodesta. Vuosi sitten 4 % mainosti Instagramissa, tänä vuonna 8 %.

Haasteet järjestösomen suhteen

Sosiaalinen media ei ole kunnolla kenenkään vastuulla.

Jäsenemme ovat vanhoja, eivätkä käytä sosiaalista mediaa.

Meillä ei ole tarpeeksi osaamista. Esimerkiksi tekijänoikeus- ja kuvien käyttölupa-asiat ovat hakusessa.

Tarvitsisimme yhtenäisen visuaalisen linjan ja selkeämmän ohjeistuksen. Nyt on liikaa erimielisyyksiä siitä, millaista sisältöä ja kuinka usein tulisi julkaista.

Oma rooli somessa mietityttää. Työprofiililla vai omalla? Pelkkiä työasioita vai muutakin sisältöä?

Asiaton käytös, kiusaaminen ja väärinymmärrykset somessa aiheuttavat harmaita hiuksia.

Somella on paljon annettavaa järjestökentällä

Järjestöt näkevät, että sosiaalinen media voi antaa heille paljon. Yhä useampi voi osallistua toimintaan pitkienkin matkojen päästä, tiedottamisesta tulee nopeampaa ja kohderyhmän tavoittaminen on entistä helpompaa. Sosiaalisen median käyttö nähdään hyvänä viestintämuotona järjestöille, sillä se on ilmaista.

Järjestöt uskovat tiedotusmaisen viestinnän menevän keskustelevampaan suuntaan. Sivujen ohelle tai niiden sjaan tulee ryhmiä, joissa jäsenet pystyvät osallistumaan keskusteluun helposti.

Nykyhetki nähdään murroskautena: nuoret ovat sosiaalisessa mediassa ja vanhemmat ihmiset vähemmän. Moni järjestö kuitenkin uskoo ikääntyvienkin ihmisten liittyvän some-kanaville lähitulevaisuudessa ja ajan kuluessa kehityksen menevän siihen suuntaan, että sosiaalinen media on luonteva osa koko väestön elämää sekä järjestöjen toimintaa.

Järjestöjen pysyttävä kehityksessä mukana

Koska sosiaalisen median merkityksen uskotaan vahvistuvan tulevaisuudessa, järjestöt kokevat tarvetta pysyä kehityksessä mukana. Järjestöjen tulisi olla siellä missä ihmisetkin ovat, osallistumassa keskusteluihin ja oikomassa vääriä käsityksiä. Tämä tulee vaatimaan järjestöiltä entistä enemmän työaikaa, yhdessä sovittuja pelisääntöjä ja persoonallisempaa viestintää.

Osa vastaajista on huolissaan siitä, pärjäävätkö pienet järjestöt enää tulevaisuuden somessa, vai vaaditaanko siihen varallisuutta. Esimerkiksi Facebook-sivuille tehtyjen julkaisuiden näkyvyyteen vaikuttava algoritmi ohjaa entistä enemmän maksetun mainonnan suuntaan ja saa tätä kautta järjestöjä pohtimaan some-toiminnan erilaisia mahdollisuuksia.

Vaikka Facebook on edelleen suosituin sosiaalisen median kanava järjestöjen keskuudessa, useampi vastaaja uskoo sen merkityksen vähentyvän tulevaisuudessa. Järjestöissä tiedostetaan, että jatkossa ihmiset ovat hajaantuneet yhä useammille sosiaalisen median kanaville ja tätä kautta myös järjestöjen on seurattava perässä tekemään entistä monikanavaisempaa viestintää.

Lopuksi: Ajatuksia järjestödigin tulevaisuudesta

Uuden oppimista ja toiminnan sujuvoitumista

“Digitalisaation merkitys ja niin myös osaamisen vaatimukset kasvavat, toisaalta muutenkin elämä on koko ajan uuden oppimista ja siten siihen en näe muuta haastetta kuin asenteen, halun oppia ja pysyä kehityksessä mukana ja ottaa siitä kaikki hyödyt irti omassa toiminnassa.”

“Rutiinit siirtyvät nykyistä huomattavasti enemmän koneiden hoidettavaksi ja henkilöstö voi keskittyä toiminnan sisältöihin ja esimerkiksi datan hyödyntämiseen toiminnan tukena.”

“Digitalisaatio on yhä vahvemmin läsnä järjestön tulevaisuudessa. Järjestöllä tulee olla tulevaisuudessa enemmän palveluita jäsenille sähköisessä muodossa. Jäsenkokemus perustuu jatkossa enemmän siihen, mitä palveluista jäsen saa digitaalisesti (vaste jäsenmaksuille).”

“Digitalisaatio kehittyy, kaikilla tasoilla. Suunta on jo vuosia ollut oikea ja jatkuvasti kehittyvä.”

Yksi konkreettinen seuraus tästä on se, että verkkoauttamisesta (vertaistuki, koulutukset ym.) tulee meille merkittävä toimintamuoto, jonka avulla tavoitamme uusia ihmisiä. Myös järjestön päätöksentekorakenne ottaa huomattavasti nykyistä tehokkaammin käyttöön sähköiset välineet.”

“Koulutuksia järjestetään webinaareina, yhdistysten palveluja markkinoidaan systemaattisesti somessa ja useille toiminnoille on rakennettu sovellukset. Lisäksi projektinhallinnassa ja varainhankinnassa hyödynnetään digitalisaatiota.”

“Tärkeään kasvokkain tapahtuvaan kohtaamiseen asiakkaiden ja jäsenten kanssa jää enemmän aikaa, kun toimiston ja asiakaspalvelun rutiinityöt on digitalisoitu. Samoin palaverit ja koulutukset, joissa vain päivitetään osaamista tai sovitaan käytännön asioista. Viidessä vuodessa järjestelmät kehittyvät käytettävämmiksi ja ne ovat osa normaalia päivittäistä työkalupankkia.”

“Digitalisaation tuomat mahdollisuudet yhdistävät fyysisesti irrallaan olevia toimijoita kiihtyvällä tahdilla, ja tulee näkymään koko organisaation toiminnassa etenkin päällekkäisyyksien ehkäisyssä sekä yhteistyön kehityksessä. Lisäksi raavan informaation (tai datan) merkityksen ymmärrys lisääntyy jatkuvasti, ja se tulee antamaan uusia työkaluja kaikille toimialoille, joka voi joissain tapauksissa vaikuttaa ratkaisevasti suorituskykyyn ja tehokkuuteen. Toisin sanoen: toiminnot jotka ennen ovat estyneet resurssien tai metodien puutteen vuoksi, voivat nyt olla toteutettavissa.”

“Digitaalisten palveluiden parempi hyödyntäminen on avainasemassa tulevaisuuden toimintojen kehittämisessä. Ihmisillä on jatkuvasti vähemmän aikaa osallistua esim. koko päivän koulutuksiin, mutta verkkokoulutukset mahdollistavat joustavuuden koulutusten järjestämisessä.”

Jäsenistö edellä nyt ja tulevaisuudessa

“Jäsenistö nuortuu. Uudet jäsenet, nuoremmat ihmiset ovat tottuneita digitekniikkaan, omistavat ja hallitsevat laitteet.”

“Tärkeintä on, että emme unohda kanssakäymistä. Teknologia voi myös kaatua, ei pidä unohtaa miten elää normaalisti ilmankin.”

“Koen digitalisaation tärkeänä seuran kehityksen kannalta. Esim. nykyaikainen ulkoinen viestintä vaatii digitaalista osaamista ja jos siitä kelkasta tippuu, se näkyy viiden vuoden päästä urheiluseuran harrastajamäärissä, koska uusia harrastajia ei tavoiteta vanhanaikaisilla viestintäkanavilla.”

“Olemme maanlaajuinen järjestö, jolla ei kuitenkaan ole aluetoimistoja tai muita toimipisteitä Helsingin ulkopuolella. Tästä syystä yhteydenpito jäsenyhteisöihimme vaatii etäyhteyksien sujuvaa hallintaa sekä kykyä tavoittaa ihmiset siellä missä he ovat. Yhteisömme henkilöjäsenet ovat varsin moninainen joukko laajalla ikähaitarilla olevia ihmisiä (noin 15–60 vuotta), mutta erilaisten sosiaalisen median kanavien avulla meidän on entistä helpompi tavoittaa heistä entistä suurempi osa. Toki kilpailu huomiosta on kovaa, varsinkin kun maksullinen mainonta on tehnyt monista kanavista entistä kaupallisempia, mutta nähdäksemme digitalisaatiosta on kuitenkin ollut kaikinensa suuri hyöty ja lienee näin jatkossakin.”

Viestintä, vuorovaikutus ja tavoittavuus tiiviisti mielessä

“Seuraamme aikaamme sekä jäsentemme ja mahdollisten jäsentemme käyttämiä sosiaalisen median kanavia ja pyrimme olemaan niissä läsnä mahdollisimman laajalti. Sisäisessä työssämme uskon, että erilaisten pilvipalveluiden ja toimisto-ohjelmistoratkaisujen parantuessa niiden käyttö lisääntyy entuudestaan.”

“Uskon, että viestintä tapahtuu vielä voimakkaammin sähköisesti ja eri somekanavia käyttäen. Ehkä virtuaaliset tapaamiset lisääntyvät hallitustoiminnassa. Kampanjointi ja jäsenten sitouttaminen tapahtuu (päivittäistoiminnan ohella) voimakkaasti virtuaalisessa ympäristössä.”

“Uskon digitaalisaation vievän meitä eteenpäin. Saamme kerättyä jäsenistöltämme kattavammin mielipiteitä. Jäsenistön osallistaminen päätöksentekoon lisääntyy. Tiedonjako kenties helpottuu.”

“Uskon taustarjestöni olevan viiden vuoden päästä läpinäkyvämpi, avoimempi ja vuorovaikuttavampi.”

“Toivottavasti työskentelemme avoimemmin pilvipalveluissa ja jaamme työtämme toistemme kanssa enemmän digitaalisilla alustoilla. Toivon myös, että viestintämme on kehittynyt niin, että käytämme enemmän sosiaalista mediaa ja siellä julkaisemamme kuvat ja videot ovat laadukkaita.”

Realismia ja tärkeimpiä asioita kehittäen

“Viiden vuoden kuluttua

- kaikki tiedotus on sähköisessä muodossa*
- yhdistyksen verkkosivut jäsenistön ahkerassa käytössä*
- kokouksiin osallistuminen mahdollista myös kotoa käsin*
- jäsenistön mielipidettä toiminnasta yms. kysellään säännöllisesti verkkokyselyillä”*

“En tiedä, toivottavasti ei pakoteta sellaisiin toimintatapoihin, joita emme pidä tarpeellisina. Tällainen järjestötoiminta on inhimillistä toimintaa, ihmiseltä ihmiselle, se ei voi siirtyä kokonaan verkkoihin ja näppäimistöjen ääreen.”

“Roimia askeleita on otettu, mutta edelleen on iso joukko jäsenistöä, jolla puuttuu jopa perustaidot. Myös asennemaailma on helpottanut, mutta synkimmät jäärät ovat edelleen äänessä.”

Eteenpäin mennään – hitaasti, mutta varmasti!

“Eteenpäin mennään, mutta hitaasti. Johtuu sekä organisaation sisäisistä tekijöistä että jäsenistöstä.”

“Toivottavasti järjestössämme osataan panostaa (myös rahallisesti) digitalisaation hyödyntämiseen ja kehittämiseen. Olemme mielestäni hyvällä polulla, hitaasti mutta varmasti.”

#järjestödigi 2018

Osallistu keskusteluun tunnisteella #järjestödigi

***Lisätietoja kartoituksesta ja yhteydenotot:
info@viestintapiritta.fi***

Avoine

